

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

יבמות - כ"ב

1. אלו הן שש השניות לעריות שנשנו בבית מדרשו של ר' חייא?

בדור שלישי - א. בת בן בנו. ב. בת בן בתו. ג. בת בן בנה של אשתו. ד. בת בן בתה. בדור רביעי המתחיל באשתו - ה. אם אם חמיו. ו. אם אם חמותו. הטעם שה' ו', מכונים 'רביעי' כולל את אשתו - כיון שבהם האיסור נובע מכא אשתו. ואף ג' ד' האיסור מכוחה, מ"מ מכונים 'שלישי' משום א' וב' ששם אין האיסור מכוחה.

2. נסתפק רב אשי - שניות דבי רבי חייא, האם יש להן הפסק או אין להם הפסק. מהיכן רצו להוכיח?

- א. רב אמר 4 נשים יש להם הפסק, ולא החשיבם. ונדחה: שיתכן שדברי רב ביחס ל'שניות' המנויות באותה ברייתא.
- ב. בברייתא המונה שניות דר' חייא: 'שלישי ורביעי' משמע לא יותר. ונדחה: יתכן שהכוונה משלישי ואילך, ומרביעי ואילך.

3. שאלו חכמים בארץ ישראל: כשגזרו על גרים שלא לישא עריות מסוימות האם אסרו אף שניות. מה אמר על כך רב נחמן?

כל מה שאסרו עליהם ערוה עצמה, שלא יאמרו שירדו בקדושה, שכשהיו עכו"ם היו אסורין בהם. אבל שניות שהיו מותרים בהם, ודאי שאין לגזור. עוד אמר רב נחמן בענין גרים: אחין מן האם שהתגיירו - לא יעידו זה לזה, אע"פ שהם 'כקטן שנולד' מ"מ נולדו מאם אחת. ואם העידו, עדותן עדות. אחין מן האב - מעידין לכתחלה. לאמימר: אפילו מן האם מעידין לכתחלה. טעם החילוק שבענין עריות אף בדיעבד יוציא - כיון שערוה מצוי אצל כולם ויבואו להתיר אף בישראל, אבל עדות מסורה רק לבי"ד שיודעים היטב.

4. שנינו: מי שיש לו אח 'מכל מקום' זוקק את אשת אחיו ליבום, ואחיו הוא לכל דבר. מה הכוונה 'מכל מקום'?

לרבות אח ממזר, שזוקק אשת אחיו. והטעם שלא לומדים 'אחיה אחוה' מבני יעקב, שרק באחין כשרין, כיון שפוטרו את אשת אביו מיבום, אף זוקק. ביאור 'ואחיו הוא לכל דבר' - שירוש הממזר את אחיו ואם הוא כהן נטמא לו, אע"פ שדרשו מפסוקים: שבעל מטמא, רק לאשתו כשרה ולא לפסולה, דווקא באשתו הפסולה כיון שעומדת לגירושין. אבל אח פסול, אחיו הוא לעולם ומטמא לו.

5. חוץ ממי שיש לו אח שנולד מן השפחה ומן העובדת כוכבים, מה המקור שאינו נחשב אחיו?

"האשה וילדיה תהיה לאדוניה והוא יצא בגפו" - מוכח שבני שפחה כנענית אינם מתייחסים אחר אביהם. [וכן אינו בנו לענין מכתו וקללתו] עוד שנינו - מי שיש לו בן 'מכל מקום' פוטר את אשת אביו מהיבום. ולרבות בן ממזר. המקור: "ובן אין לו" עיין עליו, אם יש בן בעולם.

6. שנינו: ממזר חייב אם הכה או קלל את אביו. מדוע לא פטור משום "ונשיא בעמך לא תאור" בעושה מעשה עמך - אבל רשע אין איסור לקללו?

מדובר שעשה תשובה. ואע"פ שר"ש בן מנסיא אומר: איזהו מעוות לא יוכל לתקון - זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר, כעת 'עושה מעשה עמך'.

7. הבא על אחותו שנולדה לאביו ע"י נישואין - לרבנן: חייב משום אחותו ומשום בת אביו. לרבי יוסי ברבי יהודה: רק משום אחותו. מה טעמיהם?

רבנן - הרי כתוב, ערות אחותך בת אביך וכו' מדוע נאמר שוב ערות בת אשת אביך וכו' בהכרח לחייבו בשני לאוין. רבי יוסי בר' יהודה - 'אחותך היא', רק משום אחותו אתה מחייבו.

לרבנן 'אחותך' נצרך לחייבו על אחותו מן האונסין בת אביו ובת אמו. ואע"פ שאפשר ללמד בק"ו הוצרך לאוסרה בפירוש, ללמד שאין מזהירין מק"ו. וריב"ז סובר מכך שנכתב 'אחותך' היא' אפשר לדרוש שניהם. ורבנן עונים 'היא' כדי שלא נאמר שבדרך כלל מזהירין מן הדין, וכאן נכתב 'אחותך' כיון שאף דבר שנלמד בק"ו, טרח לכתבו בפירוש. וריב"ז דוחה: שאם בא ללמד רק על אחותו מן האונסין מדוע לא הוזכר בפסוק האוסר מן האונסין.

ר' יוסי ברבי יהודה - מ'בת אשת אביך' לומד, שחייב רק על אחות שנולדה ממי שיש לאביו אישות בה, פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים. ואין לומר פרט לאחותו מאונסתו - כיון שרבא דרש: "ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה" משמע בת בנה ובת בתה מותר, ומאידיך: "ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה" כיצד: מאונסתו, מותרות. מנשואתו אסורות. ומ"מ משמע שבנו מן האונסין נחשב בנו, א"כ אף אחותו נחשבת אחות.